

► Eläkkeisiin uudistuksia...

Vuonna 1947 ja sen jälkeen syntyneillä osa-aikaeläkkeen ikä on 58 vuotta. Osa-aikaeläkkeen karttuma eli ansion aleneman karttuma on 0,75 prosenttia. Osa-aikatyön palkasta karttuu eläkettä kuten muustakin työstä.

Indeksi

Vuonna 2005 eläkkeitä tarkistetaan indeksillä, jossa ansiokerhoitus

vaikuttaa 20 ja hintojen kehitys 80 prosenttia. Ikä ei enää vaikuta siihen, millä indeksillä eläkkeitä tarkistetaan.

Eläkkeiden perusteena olevat palkat tarkistetaan uudella palkkakertoimella, joka korvaa TEL-indeksin. Siinä painotetaan palkkojen osuutta 80- ja hintojen osuutta 20 prosenttia.

Vuonna 2009 otetaan käyttöön myös uusi ns. elinaikakerroin, jolla varaudutaan väestöemme elinajan kasvun pitenemiseen.

Tavoite

Tässä vaiheessa uudistus koskee yksityisen puolen eläkelakeja eli:
– Työntekijäin eläkelakia TEL,
– Lyhytaikaisissa työsuhteissa työskentelevien eläkelakia LEL
– Taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelakia Tael.

Tarkoitus on yhdistää kyseiset eläkelait yhdeksi eläkelaksi ja yksinkertaistaa eläkelakiviidakkoa.

Uudistus ei koske eikä muuta jo eläkkeellä olevien eläkkeitä.

Vaikutukset näkyvät tulevien vuosikymmenien kuluttua, ja uudistus tuo suurimmalle osalle palkansaajia paremman eläkkeen kuin nykyjärjestelmä, koska työssä jatkamisesta palkitaan.

Kunnallisen eläkejärjestelmän muutokset ovat samansuuntaisia kuin yksityisellä sektorilla ja valtion eläkelakien muutoksista neuvotellaan kesään mennessä. □



VUOSILOMA

Teksti: Jarkko Kotamäki

■ Kesälomakausi on alkanut. On siis aika kerrata muutamia vuosiloman pitämiseen liittyviä säännöksiä. Liiton lakimiehille tulleissa kysymyksissä toistuvat lomapäivien laskemista ja loman ajankohdan määrittämistä koskevat kysymykset.

Lomapäivien laskeminen

Lomapäiviksi lasketaan kaikki arkipäivät, ei siis ainoastaan työpäiviä. Arkipäiviä ovat kaikki kalenteripäivät lukuun ottamatta sunnuntaita, kirkollisia juhlapäiviä sekä vuosilomalaisissa erikseen mainittuja päiviä, joita ovat itsenäisyyspäivä, jouluaatto, juhannusaatto, pääsiäislauantai sekä vapunpäivä.

Lauantait ovat yleensä arkipäiviä ja ne lasketaan lomapäiviksi. Viikon lomaan kuluu siis normaalisti kuusi lomapäivää. Mikäli lomaviikkoon sisältyy edellä mainittuja pyhäpäiviä, kuluu lomapäiviä luonnollisesti vähemmän, esimerkiksi juhannusviikolla lomapäiviä kuluu vain neljä.

Vuosilomalaisissa ei ole määräystä siitä, että lomaan tulisi sisältyä jokin minimimäärä lauantapäiviä.

Lomapäivien laskemissääntöä sovelletaan kaikkiin työntekijöihin riippumatta heidän työajastaan. Esimerkiksi työsopimuksensa mukaan kolme päivää viikossa

työskentelevän työntekijän viikon lomaan kuluu samat kuusi päivää kuin kokoaikaisesti työskentelevällä. Toisaalta osa-aikaisesta työstä myös kertyy yhtä monta lomapäivää kuin täysiaikaisesta työstä.

Loman ajankohdan määrittäminen

Vuosilomalain mukaan loman ajankohdasta päättää työnantaja lomakauden puitteissa. Työnantajan tulee antaa työntekijälle tilaisuus esittää toivomuksensa lomajajasta niin hyvissä ajoin, että tämä voidaan ottaa huomioon loman ajankohtaa määrittäessä. Useimmiten kuuleminen hoidetaan siten, että työntekijät saavat merkitä toiveensa alustaviin lomalistoihin.

Työnantajalla ei ole velvollisuutta noudattaa työntekijän toivomuksia loman pitämisestä. Jotta tarpeelliset työt hoidettaisiin lomakaudellakin, ei kaikkia lomioita voi aina sijoittaa työntekijöiden toivomalla tavalla. Usein työnantaja myös edellyttää, että lomaan sisältyy tietty määrä lauantapäi-

viä. Vaikka laissa ei ole tätä koskevaa määräystä, voi työnantaja omassa lomakäytännössään edellyttää tällaista sääntöä noudatettavan, jos hän on ilmoittanut säännöstä etukäteen.

Lomakausi

Työnantajan on loman ajankohdasta määrätessään noudatettava vuosilomalain määräyksiä lomakaudesta. Lain mukaan loma on annettava lomakauden aikana eli 2. toukokuuta ja 30. syyskuuta välisenä aikana. Loman 24 päivää ylittävä osa on annettava talvilomana lomakauden jälkeen ennen seuraavan vuoden lomakauden alkua, eli 1.10. ja 30.4. välisenä aikana.

Lomakaudesta voidaan poiketa työntekijän suostumuksella, eli tämä edellyttää asiasta sopimista. Kesäloma voidaan sopia annettavaksi muulloinkin saman kalenterivuoden aikana tai siirtää annettavaksi seuraavana vuonna ennen lomakauden alkua. Talviloma voidaan sopia annettavaksi pää-

säännön mukaisen ajan lisäksi muulloinkin sinä kalenterivuonna jolloin lomaan oikeuttava lomanmääräytymisvuosi päättyy. Käytännössä tämä tarkoittaa, että loma voidaan sopia pidettäväksi 1.1. alkaen aina seuraavan kalenterivuoden huhtikuun loppuun mennessä.

Lomasta ilmoittaminen ja loman jaksottaminen

Työnantajan on ilmoitettava loman alkamisesta mikäli mahdollista kuukausi ja kuitenkin viimeistään kaksi viikkoa ennen loman alkamista. Lomaa ei ilman työntekijän suostumusta saa määrätä alkamaan työntekijän vapaa-päivänä, mikäli tämä johtaisi lomapäivien määrän vähenemiseen.

Lähtökohtaisesti lomat on annettava työntekijälle yhtäjaksoisina. Työnantaja voi jakaa loman 12 päivää ylittävältä osin, mikäli tämä on välttämätöntä työn käynnissä pitämiseksi. Loman jakaminen on mahdollista myös työntekijän suostumuksella. □